

Bài 18
CHÂU Á (tiếp theo)

I – MỤC TIÊU

Học xong bài này, HS :

– Nêu được đặc điểm về dân cư, tên một số hoạt động kinh tế của người dân châu Á và ý nghĩa (ích lợi) của những hoạt động này.

– Dựa vào lược đồ (bản đồ), nhận biết được sự phân bố một số hoạt động sản xuất của người dân châu Á.

– Biết được khu vực Đông Nam Á có khí hậu gió mùa nóng ẩm, trồng nhiều lúa gạo, cây công nghiệp và khai thác khoáng sản.

II – ĐỒ DÙNG DẠY HỌC

– Bản đồ Các nước châu Á.

– Bản đồ Tự nhiên châu Á.

III – CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC CHỦ YẾU

3. Dân cư châu Á

* Hoạt động 1 (làm việc cả lớp)

Bước 1 : HS làm việc với bảng số liệu về dân số các châu ở bài 17, so sánh dân số châu Á với dân số các châu lục khác để nhận biết châu Á có số dân đông nhất thế giới, gấp nhiều lần dân số các châu khác. Đối với HS giỏi, có thể yêu cầu so sánh cả diện tích và dân số châu Á với châu Mĩ để đưa ra nhận xét : diện tích châu Á chỉ hơn diện tích châu Mĩ 2 triệu km^2 nhưng dân số đông gấp trên 4 lần. Sau khi yêu cầu 2 hoặc 3 HS nêu nhận xét về dân số châu Á, GV nên nhấn mạnh về số dân rất đông của châu Á, về sự cần thiết phải giảm mức độ gia tăng dân số để cải thiện chất lượng cuộc sống của người dân.

Bước 2 : HS đọc đoạn văn ở mục 3, đưa ra được nhận xét người dân châu Á chủ yếu là người da vàng và địa bàn cư trú chủ yếu của họ. HS quan sát hình 4 để thấy người dân sống ở các khu vực khác nhau có màu da, trang phục khác nhau.

Bước 3 : GV bổ sung thêm về lí do có sự khác nhau về màu da đó : do họ sống ở các khu vực có khí hậu khác nhau. Người dân ở khu vực có khí hậu ôn hoà thường có màu da sáng, người ở vùng nhiệt đới có màu da sẫm hơn. GV có thể yêu cầu HS liên hệ với người Việt Nam để nhận biết rõ về người da vàng (còn có tên gọi chung tộc Mông-gô-lô-it). GV cần khẳng định : dù có màu da khác nhau, nhưng mọi người đều có quyền sống, học tập và lao động như nhau.

Kết luận : Châu Á có số dân đông nhất thế giới. Phần lớn dân cư châu Á là người da vàng và sống tập trung đông đúc tại các đồng bằng châu thổ.

4. Hoạt động kinh tế

*** Hoạt động 2 (làm việc cả lớp, sau đó theo nhóm nhỏ)**

Bước 1 : HS quan sát hình 5 và đọc bảng chú giải để nhận biết các hoạt động sản xuất khác nhau của người dân châu Á.

Bước 2 : GV cho HS lần lượt nêu tên một số ngành sản xuất : trồng bông, trồng lúa mì, lúa gạo, nuôi bò, khai thác dầu mỏ, sản xuất ô tô,...

Bước 3 : HS làm việc theo nhóm nhỏ với hình 5, tìm kí hiệu về các hoạt động sản xuất trên lược đồ và rút ra nhận xét sự phân bố của chúng ở một số khu vực, quốc gia của châu Á. HS cần nêu được : lúa gạo được trồng ở Trung Quốc, Đông Nam Á, Ấn Độ ; lúa mì, bông ở Trung Quốc, Ấn Độ, Ca-dắc-xtan ; chăn nuôi bò ở Trung Quốc, Ấn Độ ; khai thác dầu mỏ ở Tây Nam Á, Đông Nam Á ; sản xuất ô tô ở Nhật Bản, Trung Quốc, Hàn Quốc.

Bước 4 : GV nên bổ sung để HS biết thêm một số hoạt động sản xuất khác như trồng cây công nghiệp : chè, cà phê,... hoặc chăn nuôi và chế biến thủy, hải sản,... Trong phạm vi của bài, GV chỉ yêu cầu HS nhận biết một số lượng hạn chế ngành sản xuất chính. Đối với HS giỏi, có thể yêu cầu giải thích lí do trồng lúa gạo : là loại cây cần nhiều nước, nhiệt độ, cần nhiều công chăm sóc nên thường tập trung ở đồng bằng châu thổ vùng nhiệt đới, nơi sẵn nước và dân cư đông đúc.

Kết luận : Người dân châu Á phần lớn làm nông nghiệp, nông sản chính là lúa gạo, lúa mì, thịt, trứng, sữa. Một số khu vực và quốc gia phát triển ngành công nghiệp khai thác dầu mỏ, sản xuất ô tô,...

5. Khu vực Đông Nam Á

*** Hoạt động 3 (làm việc cả lớp)**

Bước 1 : GV cho HS quan sát hình 3 ở bài 17 và hình 5 ở bài 18. GV xác định lại vị trí địa lí khu vực Đông Nam Á, đọc tên 11 quốc gia trong khu vực. GV lưu ý khu vực Đông Nam Á có Xích đạo chạy qua, yêu cầu HS suy luận để nắm được đặc điểm khí hậu (nóng) và loại rừng chủ yếu của Đông Nam Á (rừng rậm nhiệt đới).

Bước 2 : GV yêu cầu HS cùng quan sát hình 3 ở bài 17 để nhận xét địa hình : núi là chủ yếu, có độ cao trung bình ; đồng bằng nằm dọc sông lớn (Mê Công) và ven biển.

Bước 3 : GV yêu cầu HS liên hệ với hoạt động sản xuất và các sản phẩm công nghiệp, nông nghiệp của Việt Nam để từ đó thấy được sản xuất lúa gạo, trồng cây công nghiệp, khai thác khoáng sản là các ngành quan trọng của các nước Đông Nam Á. GV giới thiệu Xinh-ga-po là nước có kinh tế phát triển.

Kết luận : Khu vực Đông Nam Á có khí hậu gió mùa nóng, ẩm. Người dân trồng nhiều lúa gạo, cây công nghiệp, khai thác khoáng sản.

IV – THÔNG TIN BỔ SUNG

Dân cư châu Á đa số là người da vàng. Song giữa người ở phía bắc với người ở phía nam có sự khác biệt về màu da. Người dân ở các nước thuộc khu vực Bắc Á thường có màu da sáng hơn, còn người dân ở các nước phía nam, nơi khí hậu nóng, thường có màu da sẫm hơn. Mỗi nước đều có những nét riêng về văn hoá, trang phục, truyền thống như hình 4 trong SGK giới thiệu. Phần đông dân cư châu Á hoạt động trong ngành nông nghiệp, nhất là trong ngành trồng trọt. Lúa gạo là cây trồng phổ biến. Cây lúa có nhu cầu cao về nước, nhiệt và cần nhiều công chăm sóc (làm cỏ, bón phân,...) nên phát triển tốt trên các đồng bằng châu thổ của khu vực Đông Nam Á và Nam Á, nơi có khí hậu nhiệt đới, dân cư tập trung đông đúc. Người nông dân châu Á còn trồng nhiều loại cây khác như lúa mì, ngô, khoai lang, khoai tây, cây ăn quả (cam, chanh, dứa, chuối,...) ; cây công nghiệp (chè, cà phê, bông, cao su, mía, lạc,...). Châu Á nổi tiếng với nhiều nền văn minh cổ đại như văn minh Trung Hoa, văn minh Ấn Độ và văn minh Lưỡng Hà. Từ xa xưa, người dân của một số nước châu Á đã biết khai thác khoáng sản, chế tạo công cụ lao động bằng đồng, sắt ; biết làm các mặt hàng thủ công như dệt vải, làm đồ gốm,... Song trong thời gian dài, do chế độ phong kiến kìm hãm nên kinh tế không phát triển. Vào những thập niên cuối của thế kỉ XX, nhiều nước châu Á mới vươn lên như Hàn Quốc, Xinh-ga-po và gần đây là Trung Quốc, phát triển mạnh mẽ nhiều ngành công nghiệp hiện đại như sản xuất các mặt hàng điện tử, phương tiện giao thông hiện đại (ô tô, tàu hoả cao tốc, tàu biển trọng tải lớn,...). Bên cạnh đó, các ngành khai thác nguồn tài nguyên khoáng sản giàu có cũng đưa lại những nguồn lợi lớn cho một số nước ở châu Á như các nước ở Tây Nam Á (Cô-oét, A-rập Xê-út khai thác dầu mỏ) và một số nước ở Đông Nam Á (Ma-lai-xi-a khai thác thiếc, Bru-nây khai thác dầu mỏ,...). Ngày nay, người ta thường nói tới sự phát triển năng động và đa dạng của các nền kinh tế châu Á.